

2023/0273(NLE)

2.4.2024

ONTWERPAANBEVELING

over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de terugtrekking van de Unie uit het Verdrag inzake het Energiehandvest
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Commissie internationale handel
Commissie industrie, onderzoek en energie

(Gezamenlijke commissieprocedure – Artikel 58 van het Reglement)

Rapporteurs: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
- *** Goedkeuringsprocedure
- ***I Gewone wetgevingsprocedure (eerste lezing)
- ***II Gewone wetgevingsprocedure (tweede lezing)
- ***III Gewone wetgevingsprocedure (derde lezing)

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de in de ontwerptekst voorgestelde rechtsgrond.)

INHOUD

	Blz.
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....	5
TOELICHTING.....	6
BIJLAGE: ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEURS INPUT HEBBEN ONTVANGEN.....	9

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de terugtrekking van de Unie uit het Verdrag inzake het Energiehandvest
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerp van besluit van de Raad (06509/2024),
 - gezien het Verdrag inzake het Energiehandvest, dat op 17 december 1994 werd ondertekend in Lissabon, en met name artikel 47,
 - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 194, lid 2, artikel 207, lid 4, eerste alinea, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punten a) en v), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C9-0059/2024),
 - gezien artikel 105, leden 1 en 4, en artikel 114, lid 7, van zijn Reglement,
 - gezien het gezamenlijke overleg van de Commissie internationale handel en de Commissie industrie, onderzoek en energie overeenkomstig artikel 58 van het Reglement,
 - gezien de aanbeveling van de Commissie internationale handel en de Commissie industrie, onderzoek en energie (A9-0000/2024),
1. verleent zijn goedkeuring aan de terugtrekking van de Unie uit het Verdrag inzake het Energiehandvest;
 2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, en de regeringen en parlementen van de lidstaten en van de verdragsluitende partijen bij het Verdrag inzake het energiehandvest.

TOELICHTING

Het Verdrag inzake het Energiehandvest (EHV) is een multilaterale handels- en investeringsovereenkomst die van toepassing is op de energiesector en die in 1994 is ondertekend en in 1998 in werking is getreden. De Europese Unie is verdragsluitende partij bij het EHV, samen met Euratom, 23 EU-lidstaten, alsook Japan, Zwitserland, Turkije en de meeste landen van de Westelijke Balkan en de voormalige USSR, met uitzondering van Rusland en Belarus, die de overeenkomst in 1994 hebben ondertekend, maar deze nooit hebben geratificeerd.

Elf lidstaten (Duitsland, Frankrijk, Spanje, Nederland, Italië, Polen, Slovenië, Luxemburg, Denemarken, Ierland en Portugal) en het VK, die met elkaar meer dan 70 % van de Europese bevolking vertegenwoordigen, hebben reeds besloten zich uit het EHV terug te trekken. De terugtrekking van de EU is de volgende logische stap.

Het EHV is het investeringsverdrag dat multinationale ondernemingen het vaakst gebruiken om landen te vervolgen, en het aantal geschillen tussen investeerders en staten (ISDS) neemt van jaar tot jaar toe. Op 1 december 2023 waren 162 bekende investeringsarbitragezaken geregistreerd die waren ingeleid uit hoofde van het Verdrag inzake het Energiehandvest; ongeveer 70 % van die zaken had betrekking op investeringsarbitragezaken binnen de EU. Een toenemend aantal zaken heeft betrekking op milieumaatregelen.

Wetenschappers geven herhaaldelijk aan dat het voorkomen van ernstige klimaatcrisisen alleen mogelijk is indien we het gebruik van fossiele brandstoffen versneld uitfaseren en in hoog tempo overstappen op hernieuwbare energie. De bescherming van investeringen in fossiele brandstoffen in het kader van het EHV staat haaks op de noodzaak van het vinden van alternatieven voor kolen, olie en gas, en van andere klimaatmaatregelen. Het EHV heeft multinationale ondernemingen in de sector fossiele brandstoffen de mogelijkheid geboden rechtszaken aan te spannen tegen Europese regeringen die beleid implementeren dat gericht is op het uitfaseren van fossiele brandstoffen of het bevorderen van een rechtvaardige energietransitie. Recente zaken laten zien dat het EHV niet alleen klimaatactie bemoeilijkt, maar ook obstakels opwerpt voor staten bij het aanpakken van de energiecrisis respectievelijk het verwezenlijken van de energietransitie. In 2021 hebben de Duitse kolenbedrijven RWE en Uniper 2,4 miljard EUR schadevergoeding geëist van de Nederlandse regering in verband met haar deadline (van 2030) voor het uitfaseren van kolen. In 2022 moest Italië de Britse oliemaatschappij Rockhopper 250 miljoen EUR schadevergoeding betalen in verband met het verbod op offshore-oliewinning langs de Italiaanse kust, een praktijk waar kustgemeenschappen in Italië bezwaar tegen hadden gemaakt. Afgelopen november (2023) ten slotte legde Klesch Group Holdings Limited bij de EU, Duitsland en Denemarken een eis neer van ten minste 95 miljoen EUR in verband met een uitzonderlijke winstbelasting die uit hoofde van Verordening (EU) 2022/1854 van de Raad was opgelegd om tegenwicht te bieden tegen de economische gevolgen van hoge energieprijzen.

De voorgestelde terugtrekking van de EU uit het Verdrag inzake het Energiehandvest volgt op jaren van actievoeren van talrijke organisaties om niet langer mee te doen aan een verdrag dat - enerzijds - de belangen van multinationale ondernemingen in de sector fossiele brandstoffen beschermt en - anderzijds - een ondermijnende uitwerking heeft op regelgevingsautonomie en een daadwerkelijke sociale klimaattransitie. In 2021 hebben meer dan 1 miljoen Europese

burgers de lidstaten van de EU oproepen tot “terugtrekking uit het EHV”. Klimaatactivisten, vakbonden, wetenschappers, academici en een brede waaier aan maatschappelijke organisaties sloten zich aaneen om op de gevaren van dit verdrag te wijzen, en hebben er bij herhaling bij landen op aangedrongen zich eruit terug te trekken. Daarnaast heeft het Europees Parlement in zijn resolutie van 24 november 2022 over de resultaten van de modernisering van het Verdrag inzake het Energiehandvest aangedrongen op terugtrekking uit het EHV.

Bij ontstentenis van enige daadwerkelijke actualisering van het EHV sinds de jaren negentig werd in november 2018 een proces van modernisering in gang gezet om de tekst in overeenstemming te brengen met de beginselen van de Overeenkomst van Parijs, de vereisten van duurzame ontwikkeling en de strijd tegen de klimaatverandering, alsook met moderne normen voor de bescherming van investeringen.

De voorgestelde tekst van het gemoderniseerde EHV is evenwel niet in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs¹, de Europese klimaatwet² en de doelstellingen van de Europese Green Deal³. De modernisering doet ook geen recht aan de belangrijkste elementen van de resolutie van het Europees Parlement van 23 juni 2022 over de toekomst van het internationale investeringsbeleid van de EU, waarin staat dat het EHV “investeerders in fossiele brandstoffen onmiddellijk moet verbieden om verdragsluitende partijen aan te klagen voor het voeren van beleid om fossiele brandstoffen geleidelijk af te schaffen in overeenstemming met hun verbintenissen in het kader van de Overeenkomst van Parijs”. Het gemoderniseerde EHV heeft daarnaast ook een gekwalificeerde meerderheid van lidstaten in de Raad niet weten te overtuigen, hetgeen de reden is dat de EU geen mandaat heeft gekregen om tijdens de Conferentie over het Energiehandvest in november 2022 akkoord te gaan met de modernisering.

Bovendien is het zo dat zo lang als de Europese Unie nog partij bij het EHV is, afzonderlijke EU-lidstaten die zich reeds uit het EHV hebben teruggetrokken toch nog kunnen worden aangeklaagd voor het ten uitvoer leggen van EU-beleid.

Rapporteurs zijn derhalve van oordeel dat het geen optie is verdragsluitende partij bij het EHV te blijven en verwelkomen het voorstel van de Commissie voor terugtrekking van de Unie uit het Verdrag inzake het Energiehandvest.

Rapporteurs verzoeken de Commissie te blijven streven naar een gecoördineerde terugtrekking van alle lidstaten, teneinde de negatieve gevolgen van de horizonbepaling te beperken en geschillen binnen de EU te vermijden.

Rapporteurs verzoeken de Commissie zich te blijven inzetten voor de totstandbrenging van een “inter-se” overeenkomst tussen de lidstaten houdende codificatie van de interpretatie dat het EHV niet van toepassing is, en niet bedoeld was van toepassing te zijn, op geschillen tussen een lidstaat en een investeerder van een andere lidstaat met betrekking tot een investering van de laatste in de eerste lidstaat. Daarnaast verzoeken rapporteurs de Commissie contact op te

¹ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (“Europese klimaatwet”)

² Mededeling van de Commissie van 11 december 2019 over de Europese Green Deal (COM(2019)0640)

³ Overeenkomst aangenomen op de 21e Conferentie van de Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering op 12 december 2015 in Parijs (de “Overeenkomst van Parijs”)

nemen met partnerlanden en een tweede overeenkomst voor te stellen op grond waarvan partijen bij het EHV van buiten de EU die zich uit het verdrag willen terugtrekken, de vervalbepaling op basis van wederkerigheid kunnen opheffen.

**BIJLAGE: ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN
VAN WIE DE RAPPOORTEURS INPUT HEBBEN ONTVANGEN**

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaren de rapporteur Anna Cavazzini en de rapporteur Marc Botenga bij de opstelling van het ontwerpverslag input te hebben ontvangen van de volgende entiteiten of personen:

Tabel 1: Input ontvangen door Anna Cavazzini

Entiteit en/of persoon
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission

Tabel 2: Input ontvangen door Marc Botenga

Entiteit en/of persoon
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteurs.